

Nordens første modernistiske hus? Foto av den norsk-danske arkitekten Edwards Heiberg funksjonalistiske bolig i Lyngby (1924).
Foto: E. Johnsen/Norsk Folkemuseum, 1997.

Å se modernismen i bakspeilet

Vi skriver nå modernismens historie. Historiseringen av modernismen antar form av omskrivninger – innrettet mot nyanser, indre motsigelser, uensartede tradisjoner og filosofiske og formale spenninger i det som av arkitekturhistorien har vært overlevert som et monolittisk fenomen.

Fra første stund var den arkitektoniske modernismens pionerer opptatt av å legitimere sitt prosjekt innenfor rammene av en historisk utvikling – og av å skrive seg selv inn i historien. Vi overveier de bestemte historiografiske forhold som har bidratt til å prege den arkitektoniske modernismens mange varianter. Med sideblikk til den internasjonale modernismens arkitekturhistorieskrivning, og med en betoning av modernismens forutsetninger i 1800-tallets historieteorier og historiesyn, vil de danske og norske modernismekonstruksjoner tematiseres som et mangfoldig, sammensatt historisk fenomen.

Intensjonen er å sammenfatte konkrete, historiske undersøkelser og prinsipielle problematiseringer av modernismens selvframstilling.

Sådan lød oplægget til Fondet for Dansk-Norsk Samarbeids seminar på Lysebu, Oslo, 11.–13. februar 2004, der havde den overordnede titel ”Å se modernismen i bakspeilet. Seminar om dansk og norsk arkitektur og design i et historiografisk perspektiv”. Oplæggene er blevet samlet her og trykt i mere eller mindre omskrevet stand, fordi de spillede godt sammen på seminaret og skapte mange, frugtbare synsvinkler på et vanskelig håndterbart emne. Ikke alle artiklerne adresserer det historiografiske perspektiv direkte, dvs. problematikkerne omkring den historiske framstilling og dens ærinder, ligesom det heller ikke er alle, der behandler norske og danske eksempler, men de er alle med til at belyse og nuancere det billede af modernismen i arkitektur og design, vi bærer med os og pejler ud fra, både når vi kritiserer det eller spejler os i det. De behandlede eksempler skal alle kalde på nuanceringer af modernismens selvframstilling eller pege på alternative modernismer. Temanummeret skal ikke forestille at komme fyldestgørende rundt

om historieskrivningen på feltet i hverken Norge eller Danmark. Arkitektur- og designhistorierne her er ofte også skrevet op ad den internationale modernismes fremstillinger, og det er vanskeligt at stille dem op som et selvstændigt korpus med sine egne diskurser. Ambitionen bag seminaret var at samle et forum af fortrinsvis yngre designere, arkitekter, litterater, idéhistorikere og kunsthistorikere, der arbejder med modernismens historie, og få en bred vifte af nye, konkrete synsvinkler, der kunne udfordre historieskrivningen og give anledning til nye fortællinger.

Her er det endnu engang stedet at takke Fondet for Dansk-Norsk Samarbeid for at være vært ikke bare for dette seminar, men løbende arrangementer, hvor arkitektur og design kan være genstand for teoretisk og historisk diskussion. Således var seminaret "Inne – Ute. Modernismens materialitet" på Schæffergården i 2001 en forløber, og vi samler tråden op igen ved at planlægge seminaret "Modernismens genkomst på postmoderne vilkår" ligeledes på Schæffergården.

Mari Lending, Hans-Christian Jensen, Espen Johnsen og Anders V. Munch